

KANDIDATURE V PENNI NA PRODAJ ONENU, KI POKAŽE NAJVEČ DENARJA V KAMPANJI

Stara republikanska garda je izdala čez dva milijona dolarjev za primarne volitve, kolikor je doslej znano. Moker Pittsburgh je bil prodan suhemu kandidatu.

Washington, D. C. — Sobotno zasedanje pred senatnim odsekom, ki preiskuje volilno korupcijo v Pennsylvaniji, je razkrilo, da so bili glasovi republikanskih volilcev direktno na prodaj onemu, ki je ponudil največ denarja. Priče iz Pittsburgha so izpovedale, da je pittsburiški župan Kline dan pred primarnimi volitvami naravnost zagrozil vsemu svojemu uradnikemu osebju, da bo vsakdo odstavljen, ki ne dobi večine glasov za Pepperja v svojem volilnem okraju. To je pomagalo, da so pittsburiški republikanci, ki so mokeri, da kar curi od njih, glasovali za suhaškega kandidata. Odelek je pozval Klineja, da mora priti na zaslišanje v Washington. Kolikor je doslej znano, je stara garda izdala več kot dva milijona dolarjev v prid Pepperju.

Washington, D. C. — Senatorja La Follette in James Reed iz Misourija sta pred kratkim zahtevala, da naj poseben senatni odelek preišče finančno stran zadnjih primarnih volitev v Pennsylvaniji. Administraciji udani senatorji so se kajpada z vsemi štirimi uprli tak preiskavi, vendar pa je bil z večino sprejet predlog, da se uvede preiskava, in imenovan je bil poseben odbor, v katerem sta tudi La Follette in Reed.

Preiskovalni odelek se je spravljal tako na delo in je se ugotovilo jako zanimive stvari, in vsi znaki govorijo, da pridejo še druge bolj čedne stvari na dan. Ugotovljeno je, da so gotovi interesi pri primarnih volitvah razsipavali kar na stotisoče dolarjev, da porinejo svoje kandidate na volilni listek pri jesenskih glavnih volitvah. Najbolj globoko v žep je segel Mellon, ki velja za najbogatejšega človeka na svetu ter je ameriški finančni minister in desna roka Coolidgea. Pravzaprav Mellon sam ni dal veliko, pač pa je porinil

lepe stotisoče v kampanjski fond Mellonov nečak, kar je pa končno enoinisto. Preiskava je do petka ugotovila, da je bila izdana pri kampanji za primarne volitve v Pennsylvaniji za tri volilne listine ogromna svota \$1,423,000 — torej malo manj kot poldrugi milijon. Toda preiskava še ni končana in bo ta svota gotovo še znatno narasla, kadar posveti preiskovalni odbor še v tiste kampanjske odbore, ki doslej še niso bili preiskani.

Melloni in drugi velebizniški baroni so žrtvovali za svoje kandidate, kolikor je bilo do petka ugotovljeno, \$1,046,000. Večina tega denarja je šla po vodi, kajti njih kandidat za senatorja — Pepper — je klaverno pogorel. Pač pa so dobili svojega kandidata za gubernerja.

Governor Pynchot bi rad postal senator. Segel je globoko v žep in enako tudi razni njegovi sorodniki. Stavili so na svojo karto \$195,000 in — slavno pogoreli. Pynchot je propadel in tisti tisočaki so odplavali.

Kongresnik William S. Vare in njegovi prijatelji so zložili \$181,703 ter si priborili nominacijo Vara za senatorja, a njih kandidat za gubernerja je odfrčal.

Posebno pozornost je zbudil Edward M. Kenna, cestni komisar iz Allegheny okraja. Med zaslišanjem pred preiskovalnim odsekom je izpovedal, da je sam osebno dal v kampanjski fond za Vara malenkost \$20,000. Kenna je bil blagajnik Varovega kampanjskega odbora v Pittsburghu, radi česar je bil poklican pred odelek.

Senator Reed, predsednik odbora, se je začudil, kako more kak javen uradnik prispevati prilično tako veliko svoto. Na vprašanja je zvedel, da ima Kenna \$6,500 letne plače ter da znaša njegovo premoženje kakih \$130,000. Senator Reed je naročil Kenni, da naj prinese pred odelek svoje čekovne knjžice in svoje računske knjige ter druge listine, da se ugotovi, kako je prišel do tistih \$20,000, ki jih je prispeval v Varov kampanjski fond.

Huda nevihta nad srednjim zapadom

3 ubiti pri Rockfordu. — 22 ranjenih v Chicagu. — Strela udarila v poulično karo.

Chicago, Ill. — V nedeljo popoldne je prihrumela nad Chicago in okolice še huja nevihta kot je bila v petek. Naliv dežja je bil tak, da so bile ceste v hipu izpremenjene v reke, na tisoče kleti je bilo poplavljenih in promet je bil paraliziran. Strela je bila ubila eno osebo, druga je pa bila elektrokutirana, ko se je dotaknila žive žice; katero je vihar vrغل čez cesto.

V okolici je najhujše prizadet Rockford, kjer je voda poplavela 400 hiš in naredila poldrugi milijon dolarjev škode. Neurje je divjalo po vsem srednjem zapadu in naredilo ogromno škodo.

Chicago. — V petek popoldne je prihrumela iz severozapada nad Chicagu izredno huda nevihta, spremljana od silnega treskanja in grmenja. Iz mnogih krajev srednjega zapada, zlasti iz skoro vsega gornjega dela Illinoisa došla poročila pripovedujejo, da je nevihta obiskala precejšen del srednjega zapada.

Nevihta je razgrajala nad Chicagom samo pol ure, pa je v tem kratkem času napravila veliko

Bostonski župan je proti svobodi govora

Najrajši bi preprečil vse profestne shode proti storjenim krivicam. — Njegov prednik ni bil v enem osiru boljši od njega.

Boston, Mass. — Mesto ima zdaj republikanca Malcolm E. Nicholisa za župana. Pred njim je županoval demokrat James M. Curley. Oba imata skupno bolezen, ki daje znamenja na ta način od sebe, da ne trpita govornikov, ako njima ni všeč predmet, katerega misli govornik obdelati.

Nichols je ravnatelj postopja Old South Meeting House. Richard Hale, je pa blagajnik organizacije Old South Assn. Hale je pisal županu, da bi se dvorana v tem poslopu oddala za profestne shode, na katerih bi se protestiralo proti omejitvi svobode govora.

Spor sega seveda nazaj še v čase, ko ni bilo Anthony Bimba, uredniku litvinakega lista, dovoljeno govoriti v bostonskih dvoranah. Bimba je bil obtožen blažemije in hujskanja h punitu. V pismu, ki ga je župan pisal Halu, pravi župan, da ta dvorana, ki ima slavno zgodovino za sabo in je bila dom patriotičnih organizacij, ni mesto, v katerem bi se obdržali profestni govori proti omejitvi svobode govora. Temu je dodal, da ne pride na sejo ravnatelj, na kateri se bo sklepal, da se dvorana odda v take namene.

Pred Nicholsonom je bil župan James M. Curley. Bil je demokrat in prepovedal je zborovati Kukulksklanu v Bostonu.

Konjerskajška polje se še poslužuje kolčke

Stavkarji so bili tepeni v Lodiju in pregnani izpred tovarne Forstmann in Huffmann kompanije. — Kdo je gospodar v Garfieldu: policija in tvrdka Forstmann in Huffmann ali pa občinski svet?

Pasaic, N. J. — Polcija zopet aretirala tekstilne stavkarje in jih pretepa s kolčki. Do takega dogodka je prišlo v Lodiju, N. J. pred tovarno tvrdke Piece Dye Works.

Pred tovarno Forstmann in Huffmann v Garfieldu je stal Jack Moro, član občinskega sveta in predsednik policijskega departamenta in se razgovarjal s svojimi prijatelji o raznih rečeh. Prišel je pa policijski kapitan Charles A. Morrison in prislil njega in njegove prijatelje, da so morali iti dalje. Mora je tako postopanje ujezilo in je dejal, da obtoži policijskega kapitana, kajti on bi rad dognal, kdo vlada v mestu Garfield: Polcija in Forstmann in Huffmann kompanija ali pa občinski svet?

Združeni frontni odbor se je obrnil na podkancelarja Bentleyja, da briše v sodnijski prepovedi besedilo, ki prepoveduje stavkarjem se pečati z delavci v tovarnah.

Zopet sneg v Kanadi

V Alberti zamrzujejo v juniju.

Winnipeg, Man. — V provinci Alberti, kjer so velika polja pšenice, je 11. junija zopet zapadel sneg in temperatura je padla na točko ledišča. Sneg je pokril teritorij od Calgaryja do Dalemeada.

nad tamošnjo okolico oblak. Škoda na letini je velika. Trije moški so bili tekom nevihte ubiti, in sicer eden v mestu, dva pa v okolici. V snegu je udarila strela; drugega je voda odnesla, tretji pa je med gostim nalivom, ki mu je zapiral vid, stopil pred nek avtomobil.

CHAMORROV RE- ŽIM JE ZOPET PREPREČEN

To je četrta odklonitev. — Pomagali mu niso nikaragvaški in ameriški advokati. — Ameriški diplomatski zastopnik pride iz Nikaragve na počitnice v Zrušene države.

Washington, D. C. — Državni tajnik Kellogg je formalno naznanil, da se odločil, da ne prizna Chamorrove vlade v Nikaragvi, kajti ta vlada se je lažni s silo ustanovila v Nikaragvi. Chamorro je bil že predsednik nikaragvske republike, kot je bil njegov stric. Oba sta velika nazadnjaka. Ko je ljudstvo prvokrat dobilo priliko, da z volilnim listkom odloči, kdo bo predsednik nikaragvske republike, tedaj je bil Chamorro odklonjen. Ustavna vlada je trajala le nekaj mesecev. Nato je Chamorro s pomočjo oficirjev nikaragvske armade vprizoril revolucije in se postal vlada. Po tem je poskušal prodati narodovo lastno newyorškim bankirjem. Ali pogodba, ki so jo podpisale Zrušene države in vse centralne ameriške republike, mu je pa prekrizala njegove račune. Ta pogodba je določala, da se ne prizna vladi, ki je nastala nasilnim potom.

Ta odklonitev Chamorrove vlade je še četrta, ki je bila povedana njegovim emisarjem, odkar je spodil zastopnike prave vlade v prognanstvo. Diktator je najel nikaragvske in ameriške advokate, da mu isposlušajo priznanje v Washingtonu. Pomagali so mu tudi bankirji. Toda Kellogg se ni dal prepričati. Zahteval je, da se točke v pogodbi izvedejo. Po teh točkah se pa prizna le legalno vzpostavljena vlada.

“Ameriška vlada: upa,” pravi Kellogg; “da se nikaragvaško ljudstvo vrne k ustavni vladi in tako povzroči možnost, da jo Zrušene države priznajo in stopijo z njo v diplomatske stike.”

Diplomatski zastopnik Eberhardt pride domov na počitnice.

Za priznanje Rusije

Senator Borah priporoča svojim senatskim tovarišem, naj čitajo članke o Rusiji v trgovskem glasilu “Journal of Commerce”.

Washington, D. C. — Senator Borah, predsednik senatskega odbora za zunanje zadeve, je prečital gospodarski članek, ki je izšel v trgovskem glasilu “Journal of Commerce”, da je bil zanešen v kongresni zapisnik. Ta članek se peča z gospodarskim programom Sovjetske Rusije in razlaga, da je Sovjetska Rusija pričela izvajati gospodarski program v največjem obsegu, kar jih je bilo v modernem času.

Senator Borah je priporočil drugim senatorjem, da pazno prečitajo in prestudirajo ta članek. Le tako jim bo mogoče spoznati položaj v Sovjetski Rusiji in važnost gospodarskega razvoja, ki je pričel v nji za ves svet.

Borah ni radikalec, kar nekateri menijo. Ampak on ni slep za dogodka, ki se vrše okoli njega, posebno pa ni slep za gospodarski razvoj v tujezemstvu. To je vzrok, zakaj je senator Borah naklonjen priznanju Sovjetske Rusije in vzpodbuja svoje tovariše v senatu, da naj čitajo o gospodarskem razvoju Sovjetske Rusije, da tako pridejo do spoznanja, da je treba obnoviti gospodarske in diplomatske stike s sovjetsko Rusijo.

Državni departament smatra prisego tuji sili, ako jo izvrši

Ameriški rudarji pomagajo angleškim

Vse krajevne rudarske unije so pozvane, da prispevajo v stavkovni sklad angleških rudarjev. Iz osrednje blagajne je že šla večja svota v London.

Indianapolis, Ind. — Thomas Kennedy, tajnik-blagajnik United Mine Workers of America, je 11. t. m. razposlal na vse krajevne unije okrožnico, v kateri apelira na člane, naj prispevajo kolikor morejo za stavkojoče rudarje v Angliji. Vse krajevne unije, ki so finančno v stanu pomagati, naj pošljejo čke na glavni stan v Indianapolis. Kennedy je že poslal večjo svoto iz osrednje blagajne v London.

Kennedy pojasnjuje, da se bodo ameriški rudarji kljub svojim težavam — mnogim krajevnim stavkam in brezposelnosti v distriktih mehkega premoga — radi odzvali in tako pomagali svojim bratom v Angliji do smage.

Položaj na Poljskem se še ni razčistil

Socialisti niso zadovoljni s reorganizirano vlado, dasi jim Pilsudski ponuja važno poštajništvo v kabinetu.

Varšava, 12. jun. — Reorganizirana Bartelova vlada ni zadovoljila vseh naprednih elementov, ki so pomagali Pilsudskemu zvrniti stari režim. Socialisti protestirajo, da je nova vlada preveč konservativna, da bi jo mogli podpirati. Pilsudski je ponudil socialistom važno poštajništvo v kabinetu, katerega pa še niso sprejeli.

Vlada vodi pogajanja z nazadnjaškimi strankami v Poznanju, Krakovu in Vilni ter se pripravila na velike finančne in trgovske reforme.

Reakcionarni varšavski listi pišejo, da še vedno čakajo na pojasnilo, zakaj je Pilsudski strgoglavil prejšnjo vlado.

Prihodnje sime namerjajo predložiti kongresu tosedajne zakone. — Mogoče se preiskava izvrši že letos poleti, ako je v Italiji rojen ameriški državljan lahko zvest obnem Zrušenim državam in Mussoliniju.

Washington, D. C. — Albert Johnson, predsednik zborničnega komiteja za imigracijo in naturalizacijo, je sprejel v svoj program za prihodnje sime preklic ameriškega državljanstva v Italiji rojenih državljanov, ki so člani Mussolinijeve fašistovske lige.

Johnson je prišel do prepričanja, da se nikar ne uje, ako je kdo član fašistovske milice s prisego vladi Zrušenih držav, ko je govoril z dr. Charles Farnatom iz New Yorka, ki predlaga, da se v Ameriki takoj v kalij odpravijo Mussolinijeve obožene in disciplinirane sile. Johnson je obljubil, da se bo zaslišanje o predlogi, ki bo predložena v mesecu decembru, vršilo zgodaj v prihodnjem zasedanju. Ta predloga bo jasno povedala, da fašistovska prisega pomeni, da je človek napravil duševno rezerviranje, ko je prisegel zvestobo ameriški republiki.

V tem času je Johnson pisal Shoemakerju, komisarju biroja za naturalizacijo. V pismu je priporočil, da se izvede praizkušnja, ako imajo Američani, ki so bili rojeni v Italiji, obdržati ameriško državljanstvo še po tem, ko so se obvezali, da bodo ubogali le diktatorja Italije.

Državni departament smatra prisego tuji sili, ako jo izvrši

ANGLEŠKI REAKCIONARJI SO ZAČELI DELATI ZA PRE- LOM S SOVJETSKO RUSIJO

Finančna pomoč ruskega delavstva angleškim stavkarjem jim je pretveza za akcijo. Vlada izda “bejo knjigo”, v kateri naslika rusko propagando na Angleškem v obliki 40—najbrž ponarejenih—dokumentov.

London, 13. jun. — Sovjetski opravniki poslov v Londonu je večer registriral ogrožen protest v zunanjem uradu angleške vlade proti trditvi, da je ruski denar za angleške stavkarje prišel iz vladne blagajne. Zastopnik vprašuje, zakaj angleška vlada ne protestira proti pošiljtvam denarja iz drugih dežel.

London, 12. jun. — Torijski režim v Angliji je začel novo ofenzivo proti sovjetski Rusiji. Prva faza ofenzive je diplomatska. Toriji so pograbilo finančno pomoč ruskega delavstva za časa generalne stavke in stavkujočim rudarjem kot pretvezo za akcijo, katere namen je, protigrati vse stike s sovjetsko vlado in razveljaviti trgovsko pogodbo, ki je bila sklenjena med Veliko Britanijo in sovjeti leta 1921.

Baldwinova vlada je večer poslala v Moskvo rezko noto, v kateri protestira proti pošiljtvam večje svote denarja angleškim delavskim unijam za časa generalne stavke prve dni maja. Vlada pravi, da je Rusija s tem kršila protipropagandno točko v trgovski pogodbi.

Ameriški milijonar se je ubil v Alpah.

San Francisco, Cal. — Duncan Hayne, tukajšnji milijonar, se je t dni ubil v švicarskih Alpah, ko je plezal po strmini. Tako se glasi brzojavka, katero so prejeli njegovi sorodniki.

POTLAČENJE FAŠISTOV V AMERIKI JE OBLJUBLJENO

Američan, da se je on odpovedal vsem pravicam ameriškega državljanstva. Američan, ki je vstopil v francosko tujezemsko legijo v Siriji in je nato desertiral, se je smatral za francoskega državljan ali podanika, za katerega je ameriška vlada prasila le za milost, a ne na ta način, da je to pravica, ampak, da se ta milost deli le iz prijateljske naklonjenosti.

Dr. Fama je najbolj vnet protifagitor italijanskega fašizma v tej deželi. On predstavlja profesorjalce in biznismane, ki so večinoma člani prastozidarske organizacije, ki je sadnji dve leti najbolj občutila železno diktatorjevo pest. Proti nanaščenju fašistov v Zrušenih državah niso protestirali le italijanska bratska društva, ampak newyorški oddelek Ameriške je odzemalejo državljanske pravice onim, ki so prisegli po fašistovski.

Komisar Shoemaker meni, da se lahko že s sodnijskim postopanjem odvzamejo državljanske pravice že to poletje nekaterim Italijanom, ki so ameriški državljani, a so prisegli zvestobo diktatorju.

Ko se je dr. Fama razgovarjal s političarji, ki podpirajo administracijo, je odprto povedal, da se Mussolinijev teroristični režim nagiblje h koncu. Povdaril je, da ta sistem pade zaradi gospodarskih vzrokov na eni strani, na drugi pa ne more zapovedati lojalnosti velikemu delu italijanskega ljudstva. Zelo velik je bil vtis, ko je dejal, da bo Morganovo posojilo izgubljeno in da newyorški bankirji ne vlagajo več denarja na fašizem.

Vlada je dalje naznanila, da kmalu izda “Belo knjigo”, v kateri bo objavljenih 40 komunističnih dokumentov, zasadenih v zadnjem novembru, katere amatarska vlada za dotrajno sovjetske propagande med angleškimi delavci. Kakor poročajo, niso bili vsi člani kabineta dolgo časa edini glede objavljenja teh dokumentov. Premier Baldwin in suzanji minister Chamberlain sta bila proti publikaciji, toda minister za notranje zadeve, lord Joynson-Hicks, je pritiskal toliko časa, da je pridobil vse ministre za svoj načrt.

Včeraj je bila v parlamentu burna debata glede note, katero je vlada poslala v Moskvo. Ramsay MacDonald je zahteval pojasnila, kje ima vlada dokane, da je denar iz Moskve prišel iz blagajne sovjetske vlade in ne iz blagajne ruskih strekovnih unij. Na to zahtevo je odgovoril minister Joynson-Hicks, da bo vlada kmalu objavila vse evidenco.

Protestna nota ne omenja svote dveh milijonov dolarjev, katero so prejeli stavkujoci rudarji iz Moskve. Kakor so gotovi uradni krogi namignili, pošlje vlada posebno noto glede tega denarja.

Protestna nota ne omenja svote dveh milijonov dolarjev, katero so prejeli stavkujoci rudarji iz Moskve. Kakor so gotovi uradni krogi namignili, pošlje vlada posebno noto glede tega denarja.

Francija izvrši delovanje paki z Arabijo?

Vroča debata v zbornici glede maroške vojne. Frank se vedno pada.

Paris, 12. jun. — Izjave raznih političnih voditeljev v parlamentu dokazujejo, da Briandova vlada ne bo mogla spraviti skupaj toliko glasov v zbornici, kolikor jih je treba za ratifikacijo pogodbe za odplačevanje vojnega dolga Zrušenim državam. Večina poslancev je sovražna na pogodbi, katero je poslanik Berenger sklenil v Washingtonu. Socialisti zahtevajo gptove pridruke in amendmante, katerih Amerika najbrž nikdar ne sprejme. Stranka, katero vodi Louis Marin in katera ima sto poslancev, je do zadnjega poslanca protij; ravno tako so komunisti in skrajni desničarji.

Včeraj je bila v zbornici furiozna debata glede maroške vojne. Razpravo so sprožili komunisti, ki so ljuto napadali vlado, ker je strla rifljansko vstajo in ni dala neodvisnosti Abdel Krimu. Seja je bila večkrat pretrgana, da so se poslanci malo pomirili.

Vrednost franka je danes zopet padla na 34,57 napram dolarju.

Velika stavka v Sangaju

7000 kitajskih delavcev ustavi-
lo delo v japonskih tekstilnih
tovarnah.

Sangaj, Kitajska, 12. jun. — Nova stavka je izbruhnila v japonskih tekstilnih tovarnah v Sangaju. Sedemdeset kitajskih delavcev je v boju. Delavske unije so na delu za izvedbo generalne stavke.

Japonski tovarniški magnatje so zagrozili, da preneha svoje tovarne iz Sangaja in drugih Kitajskih mest na Japonako. (Brzojavka ne pove vzroka, zakaj so delavci zastavkali.)

NAROČITE SI KJUBO “Ameriški Street”

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zadolžene države (Izvan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Ciego \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inženstvo \$3.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$6.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (May 31, 1926) poleg vsakega imena na naštem seznamu, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je prvotnemu, da se vam ne ustavi list.

KOLIKE VREDNOSTI IMAJO KOMPANIJSKE UNIJE ZA DELAVSTVO?

Naj gledamo na kompanijske unije s katerekoli strani, prišli bomo do zaključka, ako trezno in pošteno odgovarjamo na to, kar opazimo na njih, da za delavstvo niso vredne pliskavega oreha.

Kdo je sprožil ustanovitev kompanijskih unij?

Ako čitamo zgodovino delavskega gibanja v Ameriki, se prepričamo, da do ljudskega masakra v državi Colorado nismo slišali ničesar o kompanijskih unijah. Takrat so stavkarji rudarji. Bilo je spomladi leta 1914. Premogovniki so bila lastnina Rockefellerja ml. Kompanija je poizkusila razna sredstva, da zlomi stavko. Rudarji so s svojimi ženami in otroci prebivali v šotbrhi, tam blizu njih je pa bil miličarski tabor in kompanijski stražniki. Stavkarji so s svojimi družinami prenašali brez godrnjanja trpljenje, ki ga prinaša zima. Bili so neomajni v svojem sklepu, da se ne vrnejo na delo, dokler Colorado-Fuel in Iron kompanija ne prizna njih zahtev, med katerimi je bila za stavkarje najvažnejša priznanje delavske strokovne organizacije.

Neko noč se pa miličarji in najeti poborniki napadli šotbriške stavkarje s strojnimi. Umorili so enajst oseb, med katerimi so bile tudi žene in otroci.

To je bil nečuvčen čin. Ustreljeni so bili otroci in žene, ki niso imeli spora s premogovniško družbo. Po vsej deželi je bilo čuti ogorčenje. To splošno ogorčenje je povzročilo, da je kompanija najprvo odnehala, a takoj je mislila na to, kako ukani delavce.

Takrat se je rodila misel, da se ustanovi kompanijska unija.

Kaj pa je kompanijska unija? Delavcem se naznani, da bodo imeli pravico se organizirati v organizaciji, ki jim jo kompanija dovolj. Statut te organizacije je izdelan tako, da se malokdaj pripeti, da je kdo drugi izvoljen v najvišji odbor kompanijske unije kot kompanijski podrepnik. To je človek, ki skuša na ramenih svojih delavskih tovarišev priti do boljše pozicije pri kompaniji in ki je vsakčas pripravljen izdati interese svojih tovarišev — delavcev. Naloga tega gl. odbora kompanijske unije je, da potlači vsako zahtevo, ki ima v resnici koristiti delavcem. To se izvrši na ta način, da se pri kompanijskih unijah sploh javno ne razpravlja, kaj zahtevajo delavci. Dalje je naloga odbora, da pridiga delavcem potrpežljivost in da jih pripravi na znižanje delavske mezde, ako kompanija tako želi. Naloga gl. odbora in drugih odborov kompanijske unije je dalje ta, da ustvarja take razmere, da ima kompanija vedno popolno kontrolo nad delavci v svojem podjetju. Delavci, ki so preveč glasni ali celo pokažejo željo, da se ustanovi prava delavska strokovna organizacija, v kateri o vseh zadevah odločajo le njeni člani, pa pridejo na črno listo. Ti delavci so odpušeni prvi, kadar prično pohajati naročila in niso navadno nikdar več sprejeti v delo, ako se tudi naročila pomnože.

Taka je torej kompanijska unija. Delavec ima pravico plačevati prispevke za organizacijo, ki dela proti njegovim interesom, nima pa pravice govoriti o stvareh, ki koristijo njemu. Ako svarilo glavnih odbornikov ne zaželi, tedaj pride delavec na črno listo in če se ne poboljša, pa še zgubi delo. Na kratko povedano: Kompanijska unija je orodje, s katerim podjetniki drže delavce v žalostnih gospodarskih razmerah in ki jim služi, da iztisnejo iz dela delavcev več profita.

Ni čudo, ako se veliki trusti in njih podporniki navdušujejo za kompanijske unije, prave strokovne unije pa smatrajo za nasprotnice njih interesov.

Za razredno zavedne delavce ni težko izbrati med kompanijsko unijo in pravo strokovno delavsko unijo. Poleg razredno zavednih delavcev so pa še milijoni nezavednih delavcev, ki vidijo v podjetniku velikega dobrotnika človeštva, če dovolj ustanovitev kompanijske unije. Naloga razredno zavednih delavcev je pa, da te milijone nezavednih, ki ovirajo napredek in pohod delavcev h kon-

nemu cilju, vzdramijo in privedejo v svoje vrste. Kajti če razredno zavedni delavci ne bodo opravili tega dela, kapitalisti, bankirji in industrijski podjetniki ga ne bodo.

SLIKE IZ NASELJIN

Delavske razmere.

St. Michael, Pa. — Ni moj namen spodtkati se nad kakim posameznikom, ali oglašati se moram, da ne bomo spali večnega spanja. Skrajni čas je že, da se predramimo in začnemo s kulturnim delom. Bomo-li kam prišli, če bo drug drugega zavidal? Nikamor. Bratje, začnimo malo bolj složno, imejmo pred očmi, kako kratka je doba človeškega življenja. Začnimo skupno misliti za našo boljše bodočnost. Po naravnem zakonu smo upravičeni do boljših življenjskih razmer. Da se to posreči, pa je treba skupnega dela. Bile kapitalistov pada vedno krepkeje po naš trpinih, posebno po premogarjih. Mi smo jim največji trn v peti. Organizacije raspadajo druga za drugo, lokal za lokalom. Delavec se vprašuje, kdo je temu kriv.

Moje mnenje in drdno prepričanje je, da je vsuemu temu krivo neznanje, brezbržnost, lenoba. Delavstvo je vsega le samo krivo. Na snai delavstva je lečeče vse. Ne izgovarjaj se samo na vodstvo, da je vsega krivo. Najgrše se mi sliši zabavljanje: Že zopet smo prodani! Dokler bo delavec samo čakal, da bodo drugi zanj mislili, bo suženj. Organizirajmo se politično, ako hočemo ispoč jarna kapitalizma. Drugega izhoda ni. To pa ni dovolj, ako smo Slovenci organizirani 100 procentno, pri tem pa ne organiziramo med delavstvom druge narodnosti. Slovenci se štejejo med prve naprednjake, zato bi bila naša dolžnost, delati za naše boljše življenje povsod. Po sameznik je ničla.

Neumestno je tudi, izgovarjati se: Nimmam časa za to! ali: Saj iz tega ne bo nič. Izgovor: Kaj meni mar, če raste trava ali ne, ko mene več ne bo, je žalosten. Žal, da je še vse preveč takih "naprednjakov". Da se to prepreči, je treba čitati napredno delavsko časopisje, kakor sta Prosveta in Proletarec. Delavstvo se vse premalo zanima za to svojo koristno stvar. So nevedneži, ki se izgovarjajo: Zakaj tiste lenuhe podpirati, ko pa mi znamo vse tisto že na pamet, kar pišejo. Obžalovanja je vredna taka "učestnost".

Eno največjih sredstev za delavstvo je, da v prostem času čita napredno delavsko časopisje. Izkušnje in prepričanje me uči, kako plitve pameti je oseba, ako čitati in pisati ne zna! Človek, ki zna, pa to zanemarija, pa ni dosti bolj od analfabeta.

Ko to pišem, ne želim koga razžaliti, ali resnično je tako. Torej čitatelj, ako si površen, pogibl se malo v dobro čtivo in nikdar ti ne bo žal.

Poročano je bilo že paškrat, da je nas rudarje v St. Michaelu pograbila pest nenastitnega molaža tako silno, da je bila potrpežljivost pri kraju pri najhujšem kakor pri najplitvijšem. Zastavkali smo kar vsi. Stavka je seveda trajala samo par dni. Res nismo pridobili kakih posebnih zmag, ali ako človek dobro premisli, pa spozna, da je to velike važnosti. Postavili smo moža k tehtnici, da nam pretehta naš tekoč naloženi premog. Ni veliko, eden dolar na mesec, toda žal, delavstvo ne misli. Kakih 45 procentov izmed nas plačujemo toliko, da za silo vzdržujemo moža pri tehtnici.

Poleg tega smo ustanovili Benefit Society of St. Michael, Pa. To je zavarovanje za \$200 za vsakega brez izjeme, če je oženjen ali samec. V slučaju, da koga ubije, se izplača ta vsota. Žal, da celo to težko vzdržujemo. Da stvar ne umre, smo se namenili prirediti piknik dne 20. junija. Prvi namen tega je, da se malo poživl organizirajmo.

Za vse potrebno pri pikniku bo skrbel pripravljajni odbor. Torej prosim vse bližnje rojake v okolici Loydella, Riverdalla, Dunla, Kraina in South Forka, da nas posetite in nam pomagate do obojega. Le v združenju je moč. Mi smo vam na razpolago. Bliza se boj za nas vse rudarje na polju mehkega premoga v letu 1927. Roko v roki, rams ob rami in zmaga mora biti na naši strani. Še enkrat apeliram na

vse akupaj, bratje. Omenjeni dan tudi Janca ne homo pozabili. Pekli ga bomo na ražnju. Tudi Slovenci iz Johnstowna in iz Copemaughsa, pridružite se nam. Pozdrav vsem zavednim delavcem širom Amerike. — Henrik Pečar.

Vesel dogodek v McCormicku. Bessy Hill, Kansas. — Ves čas, kar se oglašam v Prosveti, se mi še ni nudila prilika, da bi poročala jasnosti kaj silnega, kar šelim sedaj. Sploh je to redek slučaj med nami, kakor sploh med prebivalstvom Združenih držav.

Iznenadena sta bila John in Mary Kunahek v McCormicku dne 6. junija zvečer. Začuden sta gledala množico ljudi, ki se je pojavila pred njunim domom, da jima priredi "surprise party" v spomin 25-letnice, ali srebrno poroko. Bila sta presenečena kakor bi sanjala pravilica iz tisoč in ene noči. Godba je zaživela, zbrali smo se v kolb in hočeta nočeta, morala sta šenin in nevesta zaplesati po petindvajsetih loah ples srebne potoke kar znanj pred hišo. Iznenadena nista imela časa misliti, kaj to pomeni. Ko sta se dobroti zavedla in pomirila, smo imeli vsi skupaj par vaselih uric ter se povseslili vsi skupaj, kajti petindvajset let skupnega zakonitega življenja tudi nekaj pomeni. V toliki dobi človek preživi marsikotoren grenko uro in slabega več kot dobrega.

Navzoč smo bili trije člani od prve poroke leta 1901 v Nemčiji, in sicer pisateljica teh vrstic, ki je prisotvovala kot njuna prva družica, drugi pa, ki so bili takrat navzoči, do deloma razkropljeni po Združenih državah, nekaj jih je še onkraj morja, več pa jih krije bludna zemlja. Možje domneva in pravijo, da ženske rade vse izbrkivajo, kar pa ne odgovarja resnici. Močdale smo, kakor bi ne bile imele jezikov, tako da jubilatna nista niti slutila, kaj nameravamo. Glavno vlogo so pri tem kajpada igrala žene in dekleta. Vidite, da znamo tudi ženske molčati, ako je treba!

Johnu in Mary Kunahek želim, da bi živela še nadaljnih petindvajset let zdrava in slozna, kot sta živela od sedaj, da bi se leta 1951 na njuni zlati poroki zopet veselili sešli. Presenečena zakonca sta se vsem/sodelujočim lepo zahvalila za darilo in rekla sta, da ga bosta hranila do svoje smrti kot dragocen spomin. — Frances Sinkovec.

Dober kulturni napredek vzlic slabim delavskim razmeram.

Girard, Ohio. — Opisati hočem nekoliko naše delavske razmere. Kmalu bo zatonilo polovico leta, pa se se nam nič ne obeta, da bo začela kaj boljše obratovati usnjarna. V tej tovarni smo zaposleni večinoma mi Slovenci te naselbine: Od začetka leta pa do sedaj je bil tako slab obrat, da človek ni mogel zaslužiti niti za vsakdanje potrebščine. Jaž sam se nahajam v naselbini še šesto leto in lotos je privrkat tako slabo, kar časa jaz delam v tej tovarni. Kaj je temu vzrok, vsak sam lahko ugiba.

Druge tovarne, katerih je mnogo v okolici, večinoma izdelujejo jeklene izdelke. Te obratujejo še precej povoljno.

Iz tega poročila je vsekakor razvidno, da ni nikomur svetovali, da bi hočili sem iskat dela v usnjarni. Mnogo naših rojakov se je moralo od tu podati za drugim delom. Priznati moram, da kljub vsem težkočam napredujemo, na kulturnem polju jako povoljno. To je lahko uvidel vsak, kdor se je udeležil koncerta na "Decoration Day" dne 31. maja. Spoznal je lahko, da Slovenci v Girardu ne spimo. Pri sprevidu na pokopališče je privrkat v zgodovini Girarda nastopila slovenska mladinska godba, ki je spremljala naše društvene trobojnice. Zopet smo prišli korak dalje pred ameriško javnost našega mesta.

godbe. Godba je izvajala točke pri koncertu, potem pa je igrala k plesu do enajstih zvečer. Pevske točke je izvajalo slovensko pevsko podporno društvo "Zvon" z Newburga, Ohio, pod izbornim vodstvom Primoža Kogojca. Tako trzrasno so zapeli, da je bila publika presenečena, posebno njih kvartet je bil čez vse. Nastopilo je slovensko pevsko društvo ljubljanski vrt, ki je zapelo par spih pesmi pod vodstvom A. T. Jeloviča. Gre jim vse priznanje. Imajo dobro izbran mešan zbor in so s petjem tudi dokazali, da in so rojena dekleta znajo krasno zapeti slovensko pesem. Koncert se je zaključil z bogatim programom. Vsak je odnesel lep utis domov s tega koncerta.

Rojaki, podpirajte kulturna društva, da boste lahko ponosni nanje pred drugim narodi.

Ker je s poletjem prišel čas razvedrila, je mladinska godba sklenila, da priredi svoj prvi piknik dne 4. julija. Ker bo pa društvo v Nileau, Ohio, imelo razvite zastave na 5. julija in mladinska godba nastopi pri tej blavnosti, zato je godba sklenila, da priredi prvi piknik dne 20. junija. Piknik se bo vršil na prestopu pod Evom parkom na farmi Antona Bežmana, ali v Slovenski Bistrici. Vsem je znan ta prostor. To bo tudi prvi piknik v tem letu. Razvedrila bo za vse dovolj. Mladinska godba bo nastopila, poleg tega bo kaljiva posta in veliko zanimivosti. Vabljenaa je vsa slovenska javnost iz Girarda, Youngstowna, Nileau, Warrens, Ohio, ter iz Farrellia, Pa., da se piknika udeleži in tako pripomore godbenikom do boljšega uspeha. Kadar boste pa vi nas rabili, se bomo pa vam odzvali. Klicemo vam: Na svideenje dne 20. junija sa pikniku od dveh popoldne pod hrastom v Slovenski Bistrici! — John Dolčič, član mladinske godbe.

Karel Scheffler (Berlia):

O začudenju

Is starega veka izhajajoči svet, ki mu je dal Horac obliko "nil admirari", je bil po srcu naše dobe. Nobeni stvari se čuditi, kazati modro skepso in nad vse postavljati izkušnjo: to je bilo znamenje stoletja. Celo pesnik, prorok časovnega duha, je v brdiki resignaciji skomizgnil z rameni in rekel s celim svojim delom: tako je življenje! Pojem vlada nad razumom; in posledica te kulture pojma je bil baš oni stoletni "nil admirari". To geslo je govoril duh kritičnega mlajenja. Ono je formula praktikov, katerih volja ima vedno namen, je formula kupcev, ki morajo človeka poznati, ker ga zlorabljaajo, svetovnjakov, ki vsakogar, tudi sebe, malo prezirajo, užitekrajev, ki vedno obliče v materiji, tudi če se gibljejo v morali ali estetiki. Beseda ima svojo fino vrednost kot domače sredstvo zoper dnevno nastopajoče napade in zopernosti življenja, deluje ugodno kot sredstvo notranje ekonomije in ima svoj pomen za dijetetiko duše. Na drugi strani pa je svet, nobeni stvari se čuditi in vedno varovati ravnotežje, odločen svet k pasivnosti. Produktivnosti ne rodi.

Produktivne v najvišjem smislu lahko postane nasprotujoči svet: čudi se vsemu! Zato bi morali mladini to besedo ubijati v glavo in jo pogosto ponavljati. Iz začudenja izvira spoštovanje. Čudi se, da je svet tak, kakršen ti leži pred očmi, celo, da sploh biva in da sam živiš v svrhu za znananja in občutka. Čudi se skrivnostnemu življenju tvojeja telesa in tvoje duše, čudi se doživljanjem svojih čutov in potem tudi temu, da si sposoben čuda. Od čuda prihaja k občudovanju in to so vrata k vsemu, kar je veliko. V zmnožnosti začudenja leže korenike vere in religije, filozofije in umetnosti; v njih leži sploh kal vsake tvorne misli. Kjerkoli se je ustvarjala veličina, tam so se ljudje prvi začudili življenju. Iz tega vira lahaja vsa prava izvirnost, vsa tvorna naivnost. Če hočeš v notrajnosti obogatiti in postati srečnejši, poskušaj čutiti, kakor da si ravnokar padel z drugega planeta na zemljo in gledaš sedaj prvič, popolnoma brez predsodkov in z globokim začude-

njem zemeljsko vrvenje. Tako se ti bo odkrilo vse bistveno.

Poskušaj se otresti vsega znanja o bistvu stvari — usiljuje se ti tako ali tako —, naučene izobrazbe in izkustvenega pojma. Naj pojavi popolnoma brez predsodkov delujejo nate in doživel boš nenavadne senzacije, polne odkritja. To je čednost preprostosti, o kateri pridigujejo modrijani vseh dežela. Glej svojo okolico, kot da bi se nenadoma prebudil iz globokega sna in pogledala te bo okolica s skrivnostnim pogledom. Glej na žive in mrtve stvari, na to, kar imenujejo ljudje lepo in na to, čemur pravijo grdo in med tem, ko se čudja, zaznavaj tajno samega sebe. Tako se ti razodenejo nove resnice. Ali pa se ti bodo zdele stare resnice nove. Razumel boš umetnike in njihova dela. Stvari bodo izgledale neresnične kot ideje narave in vseeno tudi z močno novo resničnostjo; vse bodo odane s tajnostmi kozmičnega življenja, kot s čarobno atmosfero. Izgledale bodo skoro v strahotni meri napolnjene z lastnim življenjem. Za začudeno oko komaj še biva lepo in grdo, ker ima tvorne zmnožnosti v sebi, ker ima moč za ustvarjanje povsod pričujoče lepote, polne pomena in izraza.

Slikar je pred vsem takrat genijalen, če ima večjo sposobnost začudenja, kot drugi in če more to doživljanje neposredno pretvarjati v obliko.

Kar pa velja za oko, to velja za vsa druga čutila. Vsako čutno vnemanje more povzročiti deviški občutek in kot posledico novo spoznanje. Kakor z očesom, tako se je mogoče čuditi tudi z ušesom, s tipom ali z vonjem stvari in večno novi skrivnosti življenja. Najjačja je senzacija s celim našim bistvom, če stoji na primer človek človeku nasproti in se duša duše dotika. Vse veliko pesništvo kaže nazaj na ta doživljanje, na presenečenje, na prizadevanje ob čudežu "človeka", vsa modrost počiva na takem razmerju do življenja in koncem koncev tudi vsa genijalna tvornost. Prihaja pa od tod, ker se v stanju začudenosti zaznava bistvenost, jedro življenja, iz česar izhaja vse nadaljnjo. Vse v posledicah bogate iznajdbe in odkritja izhajajo koncem koncev, naj še tako pogosto izgledajo kot končni zaključki logičnega dela s pojmi, iz prvotnega občutka začudenja — od padajočega jabolka, ki je pripravilo Newtona do spoznanja gravitacijskega zakona, do puščanja krvi na ladjedelnicah v Surabayi, potom katerih je Julij Robert Mayer našel zakon o vzdrževanju sile. Pripoveduje se o nekem Indijcu, ki je opazoval tel čaplje, da se je nenkrat, kot od strele zadet zgrudil na tla in nanovo vstal kot prerok. In kaj je bilo drugega, kot nenavadno veliko začudenje, kar je pretvorilo Savla v Pavla. Razodetje je v čudenju, ker oni ki se trudi, noče dosezati namena, temveč, ker je prost namena, čaka, kaj mu poreče božje delo. Ta ponosno skromna oprčenost namena je že sama po sebi oblika pobožnosti. Ne samo, da je v temnem začudenju prirodnega človeka nastajajoče verstvo, ampak tudi v inteligentnem čudenju kulturnega človeka. V tem je kaleče in mogočno zaupanje v globino življenja, v vsegamogčnost tvorne sile in obenem uvidevanje v pogojnost jama. Zato je oni, ki se čudi, v nekem najvišjem smislu optimist; komaj se more spozrazumeti s svetakim modrijanom in oznanjevalcem resnice "nil admirari". Pred njim ima neskončno prednost: njegovo geslo lahko začasno prevzame, če ga delavnik zahteva, ker vije že po sebi obsega nižje; preko tega pa oznanja nauk, ki prerokuje svojim vernikom nekaj, kot večno mladost, ki poglablja arečo in uči prenašati bolesti, ki daje človeku zmnožnost, da sam sebe kar najmočnejše čuti in da vendar postane od sebe kar najmanj odvisen, nauk: nil non admirari.

Iskrenost je podlaga osebni vrednosti. Smiles.

Lahko je kaznovati pogreške učenca, ali veliko več je vredno, da se isti prepriča. Dinter.

ZARKOMET

Dolarska demokracija.

Primarna kampanja treh republikanskih senatorskih kandidatov v Pennsylvaniji je stala najmanj pol milijona dolarjev. Lahko pa je bilo izdatkov čez milijon dolarjev. Nekateri pravijo, da je stara garda zapravila pet milijonov.

Vse to znači, da je sedež v senatu dobra investicija. Senatorji imajo sicer berasko plačo \$10,000 na leto. V šestih letih, kolikor največ traja služba, je \$60,000. Jasno je torej, da radi gole plače ne kandidirajo pripadniki stare garde. Kajti le norec bo izdal stotisoč dolarjev samo zato, da v šestih letih zasluži \$60,000.

Izdati milijone za senatorsko volilno kampanjo pomeni, da je mandat vreden najmanj eno milijardo dolarjev, ako ne več. Komu je vreden toliko? Hm, onim, ki postavljajo kandidate — onim, ki plačujejo kampanje — onim, ki diktirajo zakone v Washingtonu.

Volilci? Well, v sedanjem štadiju politične demokracije so volilci večinom avtomati, ki pro forma izberejo prave "prave moze" izmed že izbranih pravih moze...

Tupatam se zgodi nesreča, da volilci ne izberejo pravega. Enkrat postane ta nesreča splošna... In takrat ne bo senatni sedež vreden za staro gardo niti pet centov.

Positivna oslarja.

Če bi v znanstvu kaj veljala Trunkova veleučestob, bi bila tudi njegova okolastična filozofija — pozitivna veda. Filozofija, ki se opira na goro zmot iz starega veka (Aristotel, cerkveni očetje itd.), bi bila pozitivna veda! In astrologija in alkemija bi bili tudi pozitivni vedit! Good night!

Puči v Nemčiji.

Stari general Ludendorff ni imel dosti sreče s svojimi puči. Kakor pa zdaj poročajo iz Berlin, je njegova žena izvršila uspešen puč.

Grmada je ugasnila.

Iz Jugoslavije ni nič kaj prida novic, odkar je knez Bonaventura odpotoval na božjo pot k nam v Chicago. Eno je gotovo: V tem času, ko bo škof čakal na čikaški čudež, ne bodo sezgali nobene Cankarjeve knjige v škofljski peči.

Hribovski učenjak uredi to stvar.

Dragi Zarkomet! Franciškanec je treba opozoriti, da v svojem prihodnjem koledarju popravijo napako, katero so naredili lanskoleto. Po franciškanški kronologiji ima teden samo šest dni: nedeljo in pet delavnikov. En dan se jim je izneveril. Sel je med brezverce! — Dako.

Vsa čast...

Briabane piše tudi to:

"Ko je kardinal Bonzano, pa-pežev zastopnik na ehvharističnem kongresu, dospel v New York, ga je pozdravil katoliški guvernor države New York, katoliški župan mesta New York in spremili so ga katoliški policaji..."

Hm, kakaj policaji? Kaj pa je kardinal naredil?

Novo društvo.

Cenjeni Zarkomet! Zasedil sem, da se namerava ustanoviti v Johnstownu (okraj Moxham) novo katoliško društvo. Idejo za novo društvo je dal sveti Alojzij. Ustanovitelji društva so čisti anarhisti, socialpatrioti, komunisti, rimokatoliški, ateisti, agnostiki in kruhorborci. Novemu društvu dajo ime "Sreča in Snops", ki je najprimernejše. Ta društvo je bilo potrebno, ker ustanovitelji nimajo več mesta v drugih društvih. Ko izahdim osnovo pravil, pošljem takoj, ampak prosim, ne smejajte se že v naprej. — Stezosledec, Kravn, Pa.

K. T. B. Agitirajte za "Prosveto!"

Suhaši bi radi volili svoj načrt

Zahtevajo, da se glasuje o predlogi glede preiskovanja domov. Washington, D. C. — Antisaluska liga ima v kongresu vsepolno plačanih agitatorjev, katerih naloga je, da pritiskajo z vso silo na člane kongresa ter na kakršnokoli način spravijo skozi kongres svoj suhaški načrt. Ta suhaški načrt odobruje tudi administracija, torej najdemo administracijo s Coolidgeom na čelu v tesnem objemu z zloglasno Antisalusko ligo.

Suhaški voditelji so v petek podvzeli velikopotezno akcijo, katere glavni namen je, spraviti čimprej na dnevni red Govorilni predlog, katere glavna točka daje suhaškim agentom polno moč, da po svoji volji vdirajo v zasebne domove ter brusajo za prepovedano pižamo. Suhaši so tako fanatično zaslepljeni, da niti ne pomislijo, da bi tako početje moralo privedi do popolne anarhije, kajti ameriško ljudstvo vkljub svoji potrpečljivosti ne bi nikdar mirno trpele, da bi se na tak nesramen način kršile njegove osebne pravice.

V poslanški zbornici je v petek kongresnik Celler iz New Yorka z ostrimi besedami napadel suhaški odbor metodistične cerkve, ki ima navado, da za plačo najema kongresnike, da držijo suhaške govore, ter to nelep početje celo v javnosti zagovarja.

Nova bubonska kuga grozi

Californijski zdravstveni uradniki se boje izbruha nove kuge.

Los Angeles, Cal. — Iz Ventura, petdeset milj severno od tu, poročajo o veliki nevarnosti izbruha nove bubonske kuge v Californiji. Tamokšnje zdravstvene oblasti, ki imajo v rokah borbo proti kugi, so izdale javno izjavo, v kateri svarijo pred izbruhom strašne kuge. Svarilo je bilo izdano, ko so ugotovili, da je imelo pet veveric, ubitih maja meseca, bubonsko kugo.

Dr. J. C. Perry, ki načeljuje zveznemu oddelku za pobiranje kuge, je na vse svoje zdravniške in uradniške, katerih naloga je pokončavati sumljivo gozdeno, zlasti podgane, izdal svarilo, da naj bodo izredno pozorni.

Lansko leto je razsajala v Californiji bubonska kuga, ki je zahtevala trideset človeških življenj.

KOLIKO VESTE?

Znanstvena vprašanja in odgovori. (Izrežite in shranite, morda vam kdaj prav pride.)

- 1. Ali človek umre takoj, ko mu srce zastane?
2. Zakaj je v Avstraliji toliko nenavadnih živali, kakršnih ni nikjer drugje na svetu?
3. Zakaj sklepamo, da je luna zelo mrzla?
Poskusite si sami odgovoriti na gornja vprašanja in potem primerjajte svoje odgovore s sledečimi:
1. Ne, toda človek izgubi zavest. Možgani so silno občutljivi. Kakor hitro preneha srce in sveža kri ne pride več v glavo, možgani takoj otrpnejo in človek izgubi zavest. Ako srce zopet začne biti, pride kisik v možgane in človek pride k zavesti.
2. Avstralija je otok, ki je obdan z morjem že več milijonov let. Prej se je Avstralija držala Azije. Ko je postala otok, je ohranila na svojih tleh starodavne živali, ki so drugod povsod že davno izumrle, ker so bile uničene od novejših in močnejših živalskih vrst.
3. Zato, ker nima zraka. Kadar je na luni dan, tedaj sonce tako razgreje površje, da je tam vroče kakor v peči, toda ponoči ni luna zračne odeje, da bi obratno dnevno gorčilo in vladarje pade temperatura na 450 do 500 stopinj pod ničlo.

Bogataški posilnež mora plačati žrtvi \$50,000

Porota je to vso to nakazala zlorabljeni dijakinji. — Vprašanje pa je, če bo to vso to sploh mogoče iztirjati.

Battle Creek, Mich. — Arthur C. Rich, sin tukajšnjega milijonarja, je pred enim letom sploh zlorabil dijakinjo Louisa King, hčerko delavskih staršev, ki se je z delom vzdrževala na visokih šolah. Bogataški posilnež je bil pred meseci od kriminalne porote spoznan krivim ter je bil obsojen na dosmrtno ječo. Sedaj sedi v jacksonski ječniknici. Pred kratkim pa je vložila Kingova še civilno tožbo proti Richu, v kateri je zahtevala odškodnino \$100,000. V petek je bila tožba zaključena, in sicer s tem, da ji je porota, nakazala \$50,000 odškodnine.

Toda deklica bo težko iztirjala priznanih svojih svoto. Tožila je Richa, ki pa nima nobenega osebnega premoženja. Od njegovega očeta pa ne more ničesar zahtevati, ker ga v svoji tožbi ni imenovala kot obtoženca. Brez dvoma je imel mladi posilnež lepo premoženje v lastnem imenu, a so prefrigani milijonarji tako ukrenili, da je bilo prepisano na očeta ali koga drugega in da radi tega njegova nesrečna žrtva ne more njega loviti.

Če bi slučaj nanesel, da bi vrhovno sodišče obsojlo razveljavilo ter Richa izpustilo iz ječe, bi mogoče Kingova dobila svoj denar. Rich bi namreč v tem slučaju moral plačati tistih \$50,000 ali pa iti nazaj za železne mreže za dobo devetih mesecev, kakor določuje zakon za slučaj, da kdo ne poravnava od sodišča določene odškodnine.

Sodni odlog glede \$50,000 je veljaven do leta 1936, a takrat se ga lahko pred sodiščem obnovi. Rich je točasno pod zapornim jamstvom \$20,000. Jamstvo je položil njegov oče in bo najbrže stalno v rokah sodišča. Če bi bil torej Rich slučajno izpuščen iz ječe, bi dobila Kingova vsaj teh \$20,000, če ne bi hotel plačati cele svote.

Med porotniki so bile štiri ženske, med moškimi je bilo pet farmarjev. Porotniki so takoj enoglasno sklenili, da se da tožiteljica odškodnina, debatirali so edino glede svote. V Calhoun okraju ni bila še nikdar določena tako visoka odškodnina.

PINCHOT JE PRIZNAL, DA MU JE DELAVSTVO POMAGALO.

Washington, D. C. — Ko je odbor za preiskavo volilnega sklada, ki je bil ustanovljen na podlagi Reedove senatne resolucije, vprašal gubernerja Pinchota, kdo mu je pomagal v volilni kampanji, ko so se vršile primarne volitve v Pennsylvaniji, je Pinchot odgovoril, da organizacija rudarjev United Mine Workers of America, Pennsilvanska državna delavska organizacija in nekaj tudi ženska krščanska temperančna liga.

Dalje je izjavil, da on ni dal tem organizacijam nobenega denarja, da vodijo zanj agitacijo, pa tudi organizacije ga niso dale njemu. Njegova kampanja je stala \$181,000, večina denarja je pa prišla iz šepa njegovega in njegove družine. Ta denar so potrošili njegovi odbori v raznih okrajih in njegov glavni stan v Philadelphiji.

Pinchot izjavlja dalje, da so Pepperjeve sile, ki so kontrolirale legislaturo, porazile enajst predlog, dvanaajsto so pa pohabljale tako, da je bila zanič. Zadnja teh predlog, ki je bila dvanaajsta, je imela sklicati legislaturo k zasedanju, da se tako uredi primarne volitve, da je izključena volilna korupcija.

V okraju Allegheny je dokazano, da je bilo izvršenih 700 volilnih sleparij.

Zisi spet tebi bivšega princa. Pariz, 12. jun. — Zisi Lambri, morganatična žena bivšega rumunjskega prestolonaslednika Karla je danes nastopila proti Karlu z novo tožbo s zahtevami, da ga prisili, da prizna očitovstvo njenega sina Mircea.

\$100,000,000 za ameriške ceste

Samo šest senatorjev glasovalo proti cestnemu predlogu.

Washington, D. C. — V petek je senat odobril s 63 proti 6 glasovom zbornični zakonski načrt, po katerem zvezna vlada še nadalje podpira gradnjo cest. V to svrhu bo leta 1928 izdanih petinosemdeset milijonov dolarjev in ravno toliko leta 1929. Zakonski načrt nadalje predvideva, da se sme v prej navedenih letih izdati za gozdne poti in steze po \$7,500,000 letno.

Senator Reed iz Pennsylvanije je predlagal, da se zniža vsota za gradnjo cest in sicer za štiriinosem milijonov v tistih dveh letih. Ta predlog je bil poražen s 63 proti 10 glasovom.

Proti predlogi, ki določuje \$150,000,000 za ceste v dveh letih, so glasovali senatorji: Bingham in McLean iz Connecticuta, Metcalf in Gerry iz Rhode Islanda, Moses iz New Hampshireja in Edwards iz New Jerseyja.

Amerika se kopije v šampanjcu

Havre, Francija, 12. jun. — Henri Moët in grof Ohsund-Moët, skatopnika znane šampanjske familije v Franciji, ki sta se ravnokar vrnila iz Združenih držav, poročata, da je v Ameriki dovolj francoskega šampanjca in da ga lahko vsakdo dobi, kdor hoče plačati ceno.

USMILJENJA VREDNI SO AMERIŠKI KAPITALISTI NA KUBL

Washington, D. C. — Senator King iz države Utah je predložil senatu resolucijo, v kateri zahteva enakost zaščito za vse. Ta enakopravnost za ameriške poselnike naj se izvede na podlagi Plattovega amandamenta, ki je bil sprejet v ustavo. On obtožuje, da je kubanska vlada koruptna, da kubanska sodišča sprejemajo graft, ameriški kapitalisti postajajo pa žrtve domaćih političarjev pod pretvzo legalnosti.

Ej, ej, kdo bi si kaj takega mislil! Dozdaj je bilo med ameriškim delavstvom razširjeno mnenje, da so kubanski političarji orodje ameriških kapitalistov, da oni laglje iskoriščajo kubanske delavce. Vprav sedaj je na Kubi stavka železničarjev. Te železnice pa niso lastnina kubanskih političarjev in kapitalistov, ampak v njih je naloten ameriški kapital. Ti železničarji so se obrnili za pomoč na predsedniška Ameriške delavske federacije proti svojim iskoriščevalcem, ko so se prepričali, da jih je kubanska vlada pustila na cedilu. Tako je tudi v tovarnah za sladkor, tobacnih in sladkornih nasadih.

Senator King je pa pronašel, da niso kubanski delavci siromaški, ampak najbolj huda se godi na Kubi ameriškim kapitalistom. Ali je še kdaj kdo slišal, da se ameriškim kapitalistom slabo godi v tujemstvu?

Pet ubitih v poljskih izgradnih. Ostravice, Poljska, 12. jun. — Pet moš — trije delavci in dva policaja — je bilo ubitih in šest delavcev ter dva policaja težko ranjena v izgradnih, ki so izbruhnili tukaj v četrtek, ko so delavci v tukajšnji železarski tovarni zastavali in hoteli okupirati tovarno.

(Iz te paznejše vesti ni razvidno, da bi bilo vojaštvo v akciji ali da bi bila Pilsaudskijeva vlada odredila akcijo, kakor je bilo poročano v petek.)

Na stotine ljudi utonilo v Rumuniji. London, 12. jun. — Rumunija še vedno trpi na silni povodnji, ki je zadela deželo v začetku tega tedna. Na stotine ljudi je utonilo in gmotna škoda je ogromna.

Kanton, Kitajca, 12. jun. — Najmanj sto oseb je izgubilo življenje v poplavi, ki je večerj zadela okolico tega mesta.

One, kar človek govori o sebi, se vedno pozna. Roman.

IZGANJANJE HUDIČA

Pinel William Hard v 'Nations'. Vraši se v napredni južni Californiji leta 1928.

Sodnik obtožencu: Obtoženi ste ljubimkanja. General Smith: Nisem kriv. Sodnik: Prosim generala Jonesa, da stopi naprej. General Jones, vi obtožujete generala Smitha, da je ljubimkanj?

General Jones: Da. Sodnik: Zakaj? General Jones: Videl sem ga, ko je to delal.

Sodnik: Povejte kako! General Jones: Dobro: Začelo je tako: Koncem tedna sem bil v hiši generala Smitha.

Sodnik: Zakaj? General Jones: Prijateljja sva. Sodnik: Od kdaj sta prijatelja?

General Jones: Od takrat ko sva poboljševala Haitčane. Sodnik: Nadaljujte! General Jones: Dobro! Sedela sva skupaj pri zajtrku, ko je vstopila krasna ženska. Čez nekaj časa je general Smith vzel s seboj na avtomobil in se z njo odpeljal.

Sodnik: Kako sta se ljubimkovala med zajtrkom? General Jones: Med zajtrkom nista ljubimkovala.

Sodnik: Kaj pa potem govorite? General Jones: Sledil sem njenemu avtomobilu. Izgledalo je ravnokar kakor bi se hotela med seboj ljubiti.

Sodnik: Kako ste jim sledili? General Jones: S svojim avtomobilom. Sledil sem jima do hotela Cannonado.

Sodnik: Zakaj ste to storili? General Jones: Zato da bo šlo vse po postavi.

Sodnik: Kaj ste videli v hotelu? General Jones: Sedla sta na sofo in se ljubimkovala.

Sodnik: Kaj sta delala? General Jones: Kaj neki! Gledala sta drug drugemu v oči in neprestano se se krišale njune oči. Oči so se jima tudi zelo svetile. Veliko sta se amejala. Očitvidno nista vedela, kaj se godi okoli njiju. Za svet sta bila izgubljena.

Sodnik: Ali je general Smith takrat imel službo? General Jones: Ne. Sodnik: Kako ste videli vse to? General Jones: Stal sem za sofo.

Sodnik: Ali ste gotovi, da je bil moš na sofi general Smith? General Jones: Gotovo. Saj ga dobro poznam že celo vrsto let.

Sodnik: To je dovolj. Ali je gospod Hicks zavzoč? Gospod Hicks: Da, gospod! Sodnik: Vi ste hišni detektiv hotela Cannonado?

Mr. Hicks: Yes, sir! Sodnik: Ali ste videli generala Smitha in ono žensko? Mr. Hicks: No, sir!

Sodnik: Zakaj ste torej tu? Mr. Hicks: Eden mojih pomagancev je videl.

Sodnik: Koliko pomagancev imate? Mr. Hicks: Edenindevdeset. Sodnik: Zakaj edenindevdeset?

Mr. Hicks: Zato da se izpolnjujejo zvezni zakoni. Sodnik: Kateri zakoni? Mr. Hicks: Well, zakoni, da ne pride nobena pregrešna literatura v katerikoli hotel, ki je last meddržavne trgovske zbornice. Ti zakoni so od leta 1927. V starih časih smo samo gledali, če nimajo obiskovalci hotela steklenk s seboj. Zdaj moramo gledati v njih tepe, če nimajo kakoga pregrešnega mesečnika.

Sodnik: Ali pogosto najdete pregrešno literaturo? Mr. Hicks: Kajpada. Vedno! Radi tega pa rabimo svoj novi zakon. Še predčetrnajstim smo prijeli nekoga Menekena, ki je rekel, da je on uredil magazin "Mercury", ki je stršno pregrešna. Veliko se drzne ta poniglavci!

Sodnik: Kaj ste storili? Mr. Hicks: Vrgli smo ga na cesto z magazinom vred. Prepovedan je vstop vsakemu pisatelju in vsakemu izdajatelju katerekoli radikalne pregrešne literature, da bi le eno minuto prebil v hotelu meddržavne trgovske zbornice. To je od leta 1928.

Sodnik: Kako kaj izvajate ta zakon? Mr. Hicks: Imenitno! Zadnji teden smo jih brnili na cesto osem. Pa še vseno prihajajo. To je vzrok, da rabimo novo postavo. Rabimo pa tudi več sodelovanja z našimi gosti.

Sodnik: Kako mislite, kooperacije? Mr. Hicks: Da nam pomaga uveljaviti zakon poslušnosti? Sodnik: Zal mi jel! Veliko sem se trudil, da poboljšam inosemca, toda vse nič mi ne pomaga. Kaj pomeni zakon poslušnosti?

Mr. Hicks: Kongresnik Earful je prvi uvidel, da povročajo govorenje veliko več škode kakor tisk. Zato pa je sedaj nepostavno za kogarkoli, da bi isgovoril le kaj radikalnega ali pregrešnega, kar bi bilo proti vladi, posebno če se to izvrši v hotelu meddržavne trgovske zbornice. Ta postava je od leta 1929.

Sodnik: Toda rekli ste nekaj o sodelovanju. Kaj je to? Mr. Hicks: Oh, kongresnik Earful je bil tudi toliko dalekoviden, da je spoznal, da novih zakonov ni mogoče uveljaviti samo s policaji in inšpektorji, šerifi in berli, maršali in deputiji, javnimi in privatnimi detektivji. Treba je sodelovanja gostov. Tako je sedaj nepostavno za kateregakoli gosta, če sliči katerega drugega gosta reči kaj pregrešnega in pohujljivega ali radikalnega, kar bi bilo proti naši dobri vladi. Takoj mora naznaniti vodstvu. Ta postava je od leta 1930.

Sodnik: Kako je kaj s to postavo? Mr. Hicks: Izborni! Zadnji teden je bilo obsojenih trinajstdeset gostov, ker niso povedali vodstvu hotela, kar so slišali. Povprečna obsojba je bila na tri mesece in sedeminšestdeset dolarjev kazni.

Sodnik: Ali kako veste, da niso povedali? Mr. Hicks: Imel sem nastavljenih trideset svojih pomagancev, ki so slišali. In če gosti niso prišli povedat, da so slišali, pa so bili v luknji.

gostovske zbornice. To je od leta 1928. Sodnik: Kako kaj izvajate ta zakon? Mr. Hicks: Imenitno! Zadnji teden smo jih brnili na cesto osem. Pa še vseno prihajajo. To je vzrok, da rabimo novo postavo. Rabimo pa tudi več sodelovanja z našimi gosti.

Sodnik: Kako mislite, kooperacije? Mr. Hicks: Da nam pomaga uveljaviti zakon poslušnosti? Sodnik: Zal mi jel! Veliko sem se trudil, da poboljšam inosemca, toda vse nič mi ne pomaga. Kaj pomeni zakon poslušnosti?

Mr. Hicks: Kongresnik Earful je prvi uvidel, da povročajo govorenje veliko več škode kakor tisk. Zato pa je sedaj nepostavno za kogarkoli, da bi isgovoril le kaj radikalnega ali pregrešnega, kar bi bilo proti vladi, posebno če se to izvrši v hotelu meddržavne trgovske zbornice. Ta postava je od leta 1929.

Sodnik: Toda rekli ste nekaj o sodelovanju. Kaj je to? Mr. Hicks: Oh, kongresnik Earful je bil tudi toliko dalekoviden, da je spoznal, da novih zakonov ni mogoče uveljaviti samo s policaji in inšpektorji, šerifi in berli, maršali in deputiji, javnimi in privatnimi detektivji. Treba je sodelovanja gostov. Tako je sedaj nepostavno za kateregakoli gosta, če sliči katerega drugega gosta reči kaj pregrešnega in pohujljivega ali radikalnega, kar bi bilo proti naši dobri vladi. Takoj mora naznaniti vodstvu. Ta postava je od leta 1930.

Sodnik: Kako je kaj s to postavo? Mr. Hicks: Izborni! Zadnji teden je bilo obsojenih trinajstdeset gostov, ker niso povedali vodstvu hotela, kar so slišali. Povprečna obsojba je bila na tri mesece in sedeminšestdeset dolarjev kazni.

Sodnik: Ali kako veste, da niso povedali? Mr. Hicks: Imel sem nastavljenih trideset svojih pomagancev, ki so slišali. In če gosti niso prišli povedat, da so slišali, pa so bili v luknji.

Sodnik: Gotovo so torej val prenehali govoriti? Mr. Hicks: No, sir! V tem je vsa zmeđa. Čimdalje bolj govorijo. Tu pa zopet pride prav moj novi zakon. Samo eden gost je bil še v našem hotelu, ki je v četrtek rekel, da veruje v boga.

Sodnik: Pa res lepo! Zakaj ne sme reči, da veruje v boga? Mr. Hicks: Nepostavno je, verjeti v boga v katerikoli hotelu naše meddržavne trgovske zbornice. Ta postava je od leta 1931.

Sodnik: Zakaj pa ta postava? Mr. Hicks: Zakaj neki! Saj vendar lahko vidite, da v tej premili deželi ne sme biti nobene oblasti nad našo modro vlado. Kar vlada reče, je nezmotljivo. Nikogar na svetu ne sme biti, ki bi dal komu oblast, katere bi vlada ne mogla odvzeti. To je po novi takozvani Junkovski postavi. Ta zakon je najtežje uveljaviti. Junkova postava je ravnokar težka kakor Earfulova. Zato pa imamo novo postavo, katero sem vam omenil.

Sodnik: Da. Omenili ste jo. Priznam. Kaka je ta postava? Mr. Hicks: Imeti moramo določeno nagrado petinšestdeset dolarjev za vsakega gosta, ki nam pove kaj nepostavnega in pregrešnega, kar je storil kateri drugi gost. To je naša edina nada.

Sodnik: Zakaj? Mr. Hicks: Vse postavbe so odpovedale, zato pa moramo imeti gotov način, da uravnamo svet. To je najnovejša postava.

Sodnik: A tako! Mr. Hicks: Izračunal sem vse po vrsti. Letni stroški bodo samo \$890,000,000. Kaj pa je \$80 milijonov dolarjev v primeri s čednostjo, ako vsa dežela spoštuje zakone. Posebno zakone o ljubimkanju.

Sodnik: Dovolite, da vse razumem? Kdaj pa je bila spre-

Jeta postava proti ljubimkanju? Mr. Hicks: Leta 1932 po postavi izvorne teorije.

Sodnik: Kake teorije? Mr. Hicks: Izvorna teorije. Zganje je vir vseh zločinov in uboštva. Zato je odpravljeno. Hudčev tisk in govor sta vir nespodobnega obnašanja. Zato sta odpravljena. Ljubimkanje je izvor rasproke. Ženski biro in zvezni department za delo sta uvedla preiskavo, ki je stala tri milijone dolarjev in sta dokazala, da je vsaki nečedni ljubezni začetek ljubimkanje. Zato je tudi ljubimkanje odpravljeno. Ampak edini način, da uveljavimo ta zakon je moj novi zakon. Speljati jih je treba, da vse povedo! Moja nova postava, dragi gospod, je tako imenitna, da jo agent, ki mene oglašča, imenuje višek modrosti v moderni zakonodaji.

Sodnik: Mr. Hicks, ker sem bil dolgo časa pri mornarjih in radi mojega bivanja med narodni, ki so se dalec za nami, nisem bil razsvetljen z lučjo naših novih postav, so vam zahvaljujem za pojasnila. General Smith, prosim, vstanite!

General Smith: Da, gospod! Sodnik: General Smith, obsojeni ste. Nobena obramba vam ni dovoljena v sagovor. Hišni detektiv je dokazal, da vas je eden njegovih pomočnikov videl, ko ste ljubimkali. Tudi general je pričal, da ste ljubimkali. Porota, kakor so mi povedali, je zdaj odpravljena v Združenih državah po navodilu najvišjega gospoda zveznega pravnika Frustrata iz razloga, da je bilo mogoče uveljaviti Volsteadovo postavo leta 1933. Tudi pravica za obrambo, kot so mi povedali, je odpravljena po navesti gospoda kongresnika Latchance, samo zato, da se otre vsako ljubimkanje, da se ohrani miru v ameriški hiši. Vse, kar se še more s vami zgoditi je, da ste obsojeni.

General Smith: Da, gospod! Sodnik: General Smith, degradirani ste na stopnjo poročnika. Sramota je za ameriško zgodovino, da je bilo toliko bitk dobljenih s generali, ki so pili in ljubimkovali. Od zdaj naprej je boljše zadovoljiti se s limonado McClellana kakor pa piti z Grantom močno pižamo. Od zdaj naprej se bo naša mornarica iskrcavala v tujemstvu trezna in spodobna, ali pa bo pogubljen. Stopite dol, general Smith in stopite gori, general Jones!

General Jones: Tukaj! Sodnik: General Jones, vi ste živeli najspodobnejše življenje najbolj uglednega državljanar. Uvedli ste največje življenje v vrste naše mornarice. Živeli ste po postavah in po resnici, brez katere ne more obstajati noben narod svetnikov, ne da bi imel po zakonu vzgojen narod volunov. Vi dika vseh dik, ste dobili nagrado v obliki zaslužne mornarske medalje s šestimi palmami, devetimi zaponami, sedmimi peresi in tremi dvojnimi križi. Armada in mornarica morata biti amerikanizirani. Sodišče se razide.

RAZNO

Delovni čas. Babilonski napis javljajo, da je 7., 14., 21. in 28. dan v mesecu dan nozreče, torej za vsako delo nepripraven; tega nazora delovni sloji gotovo niso smatrali za pramoverje. Svetopisemska zakonodaja ima zaalugo, da je tem nazorom primerni sobotni počitek zakonito določila, vsak sedmi dan, in sicer ne samo za, svobodne, temveč izrecno tudi za sušnje in za tujece. — Svetovni pomen je dobil nedeljski počitek s rimskim državnim zakonom od 7. marca 321, ki ga je izdal, cesar Konstantin. Kljub temu so pa uravnale krščanske države to vprašanje zakonito šele pred par desetletji, vsaj, kar se tiče trgovskih obratov. V zadnjem času so prideli Angliji še soboto popoldne in jo imenujejo week-end (konoc tedna); Francozi so jih podobno imenovali v govorju o "semaine anglaise", t. j. "anglškem tednu". Tudi v Ameriki so nekatere države proglasile soboto popoldne za delo prosto. Sedaj velja za dan v splošnem osemurno delo; na Japonakem so imeli od

1911 do 1922 devetinpolurnega. Za boljše iskoriščanje delovnega časa so vpeljali Amerikanci takozvani Taylorov način. O tem pa drugič.

Umetno oko. Izdelovnice umetnih oči iz steklovine igra veliko ulogo v človeškem življenju. Samo v Parizu je zaposlenih nad 400 delavcev, ki se pečejo z navedeno obrtjo. Zanimiva je silčnost ponarejenega očesa s naravnimi očmi. Čelo blek mokrote znajo ponarediti. Inzenadljivo je dejstvo, da stekleno oko ohrani le malo časa svoj prvotni sijaj. Solze vsebujejo namreč neko posebno kislino, ki razjeda bliščobni emalj — barvo umetnega očesa. Posledica temu je številno poprašenje po umetnih očeh, samo v Parizu jih raspečajo mesečno nad 10—15 tisoč.

DOPISNA ŠOLA ZA POBOLJŠANJE ČLOVESKE DRUŽBE.

V Sarajevu je pet let posluje nekaka prosvetna organizacija, katere glavni smoter je pridobiti državljanse za boljše stiko in moralo. Zavod se imenuje Vidovičev prosvetno etički pokret in izdaja tednik "Novi čovek" ter revijo "Uspajatelj". Poleg tega ima zavod svoje posebno biblioteko in je osnoval nekako vzgojne šole. Organizacija se pričinja rastezati po vsej državi, po mestih, trgih in vaseh se ustanovljajo klubi, kateri so člani dopolne šole. Dopisna šola je sedaj dvojnina in dosaga druga po naučnih predmetih vse razrede gimnazije. Šola traja samo dve leti. Šolo upravlja profesorski odbor štirinajstih oseb, ki izdaja vsaki mesec zvezek o posrednih predmetih, katere dobe člani šole. To je torej nekaka izobrazba po pošti, do katere ima dostop vsakdo, ne da bi pustil svoje delo. Organiziranih je v tej dopisni šoli na tisoče državljanov v Jugoslaviji, a člani-dijaki so tudi še v Ameriki in Avstraliji. Obiskovalci te šole, razni delavci, invalidi in drugi so tudi že položili maturo na državnih gimnazijah in kakor poročajo Vidovičev zavod, se še nekateri nahajajo na univerzah. Mesečna članarina za člana te dopolne šole je v Jugoslaviji sto dinarjev, za tujino pa tri dolarje.

Predlog nezaupanje propadel v nemški zbornici.

Berlin, 12. jun. — Komunisti v nemški zbornici so večerj predlagali, da se izreče nezaupanje Marxovi vladi radi tega, ker ni vlada storila ničesar glede Hindenburgovega plana proti razlastitvi knezov. Predlog je propadel.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Maj 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80. Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$4.50, pol leta \$3.25, za člana \$5.50. Za Evropo stane na pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane na Evropo \$1.76. Člani doplačajo 50c za poštnino. Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2857 So. Lawrence Ave. CHICAGO, ILL.

Miran Jarc:

Manuel v modri sobi

"V tisto slogovitost sem vpletla svojo žalost, da bi se ob nenadnem zahtenju prebudilo tudi ti in..."

"Kdo ti brani take prazni-ke?" "Videla sem že davno krog okrog sebe in visoko steno, ki se ne razmišlja sama, upornica?"

"Ali bari in zabavišča niso še zadnja postaja..." "O, nesrečnica, ki se sklanjaš nad zadnjo postajo, ki se zavedaš. Tudi jaz bi se zavedaš..."

"Toda mar je to naša edina postaja?" "Gospa Marija je bila umirjeno ponesena, in je ljubila sonatno obliko življenja. Uganil sem njeno nezgodovano boleat."

Učeni profesor je rekel, da je kemija tista panoga znanosti, ki bo imela to stvar v rokah. Biologi in drugi znanstveniki marljivo delajo v svojih laboratorijih ter je njih dosežki napredek tak, da se lahko prerokuje, da bodo kmalu dosegli svoj cilj."

SEZNAM PRIBREDE SLOVENSKE ORGANIZACIJE V CHICAGU. Zveza slovenskih organizacij—Piknik v nedeljo, 4. julija, na Stensinarjevem vrtu v Willow Springsu, Ill.

NAŠ ZASTOPNIK Thom Celik, član dr. št. 21 S. N. P. J. iz Pueblo, Colo., potuje sedaj v državi Colorado. Upravištvu ga toplo priporočajo rojakom in še posebno naročnikom, da mu grede na roke in pomagajo pri agitaciji za list Prosveta in pri prodaji knjig Književne matice S. N. P. J.

SVETNIK Spisal Anton Feganaro. Prevel Pastalkin.

(Dalje.) Na oglu sta potnika obrnila hrbet globokemu bučanju Aniena, zavila sta na levo mimo velikega samostanskega omrežja, obšla drugo stran ogradja ter po temnem hodniku pod knjižnico dospela do malih vrat. Don Klemente je pozvonil. Morala sta precej dolgo čakati, ker ob devatih ali kmalu potem se vsi ključki odnesejo k opatu.

"Ne mislite na moje telo," je prosil mladenič ponikno in goreče. "Moje telo je neznanško daleč od mene! Bojte se le tega, da bi jaz ne poskušal vsega, da spoznam voljo božjo!"

Dobri stari brat Anton, samostanski vrtar, ni kazal, ko je odprl, da bi bil pričakoval tudi Benedetta, in je z onim častitljivim spoštovanjem, ki sta se v njem mešali njegova podložniška ponižnost in zavest poštenega staroga domačina, povedal don Klementu, da ga oče opat pričakuje v svojem stanovanju. Don Klemente je z malo svetiljko odhitel gori v veliki hodnik, ki je vodil k opatovemu stanovanju in malo dalje k njegovim lastni celici.

Opat, pater Omobono Ravaalo iz Bergama, ga je pričakoval v salončku, ki ga je revna majhna petrolejka slabo razsvetljevala. Salonček ni v svoji strogi cerkveni skromnosti imel nič posebnega razen eni Moronove slike, lepega moškega portreta, dveh mizic z angel-skimi glavami in Lujnljevem načinu in dolgega klavirja, obloženega s skladbami. Opat, ki je strastno ljubil slike, godbo in tobak za njuhanje, je posvečal Mozartu in Haydnu velik del skromnega odmerjenega časa, ki so mu ga puščale njegove verske dolžnosti in gospodarske skrbi. Bil je inteligenten, nekoliko čudaški, bogat slovstveno, modroslovnje in verske naobratnosti, ki je bila prezirljivo zasidrana na letnici 1850. Bil je majhen, siv, njegova fiziognomija je razodevala prebrisanost. Nekateri njegovi grčavi običaji, razne neuglajene zaupnosti so presenečale menhe, vajene izbrano gosposkega obnašanja njegovega prednika, plemenitega Rimljanca. Prišel je iz Parme in bele pred tremi dnevi nastopil službo. Don Klemente je pokleknil predenj ter mu poljubil roko. "Kakšno navado imate v Švabici?" je rekel opat. "Dopet je pri vas ura ob enajstih?"

Don Klemente se je opravičil. Zakezanil se je, ker ga je zadrla dolžnost krščanske ljubezni. Opat mu je velel naj sede. "Dragi sin," je rekel, "spanje si boš te pri-krajšali."

"Dobro," je rekel opat, "sami ste ga že zavrgli eno uro, zdaj pa imam jaz svoje vzroke, da vam ga še nekoliko odčepnem. Govoriti vam moram o dveh stvarih. Prosil sth me dovoljenja, da bi smeli obiskati družino Selva. Ali ste bili pri njih? Da? Ali mi lahko zadržite, da je vaša vest mirna?"

"Dobro, dobro, dobro," je dejal opat ter zadovoljno ponjhal velik ščepec tobaka. "Jaz te družine Selva ne poznam, a v Rimu so ljudje, ki jih poznajo ali vsaj mislijo, da jih poznajo. Ali ni gospod Selva pisatelj? Ali ni pisal o veri? Domisljam si, da je rosinljanec, če sodim po ljudih, ki se prekljajo z njim, ljudje, ki niso vreden, da bi Rosminiju čevlje zavezali; a treba, da se razumemo! Zanesljivi rosinljanec so oni iz Domodossale in ne oni, ki imajo feno, kaj? Nočoj torej sem po večerji prejel pismo iz Rima. Pišejo mi — debele bajke, veste — da se je ravno nočoj imel vršiti v hiši tega laži-katoličana, gospoda Selve, sestanek še drugih žušek, škodljivih kakor on, in da najbrž pojedete tja tudi vi, in jaz da moram to preprečiti. Na vem, kaj bi bil naredil, ker če govori sveti oče, ubogam, če ne govori sveti oče, preudarim; ali na vašo srečo ste vi bili že zunaj. Sicer pa se dobe vedno tudi take dobre duše, ki bi iztaknile kakšnega krivoverca celo v nebesih. Zdaj mi vi zatrjujete, da je vaša vest mirna. Torej ne smem verjeti pisumu?"

Don Klemente je odvrnil, da v hišo Selva gotovo niso bili prišli ne krivoverci, ne razkolniki. Govorilo se je res o cerkvi, o tem, kar je slabega v njej, o možnih odpomočkih, a tako kakor bi bil mogel govoriti o tem tudi sam oče opat. "Ne, dragi sin," je odgovoril opat. "O zlu v cerkvi in o možnih odpomočkih ni moja stvar, da bi razmišljal. Ali pa lahko razmišljam, a govoriti smem o tem samo z Bogom, naj On pove naprej, komur tiče. In tako storite tudi vi. Pomnite dobro, sinko moj: zla so in so odpomočki, a kdo ve, ti odpomočki so morebiti strup in treba jih je prepustiti Velikemu zdravniku, da jih On uporabi. Mi pa molimo! Če ne bi verjeli v občestvo svetnikov, kaj bi naj počeli v samostanih? In v ono hišo, sin moj, ne hodi več, radi našega miru! Nikar me več ne prosi!"

S tem očetovskim prehodom od vikanja k tikanju je opat položil ljubeče roko na rame svojemu menihu, ki ga je potrl, da ne bo več mogel videti svojih dobrih prijateljev, in posebej še, da se jutri zjutraj ne bo mogel pogovoriti z gospodom Ivanom, opozoriti ga na nevarnost, ki preti Benedettu, ter ukrepati skupno o pomoči. "To so kristjani, čisti kot zlato," je rekel a pridržanim, bolestinim glasom. "Verujem," je odgovoril opat. "Verujem, da so mnogo boljji nego vnetiči, ki pišejo tale pisma. Vidíš, da ne delam poklonov. Ti si iz Brescice, kaj? Dobro, jaz sem iz Bergama. Pri nas bi rekli, to so te "rane". V resnici so rane cerkve. Jaz odgovorim z gromom. Moji menihi se ne udeležujejo krivoverških shodov. Ti pa ne pojdeš več v hišo Selva."

Don Klemente je vdano poljubil roko očetovskemu starcu. (Dalje prihodnjik.)

drhela, "toda mar je to naša edina postaja?" "Gospa Marija je bila umirjeno ponesena, in je ljubila sonatno obliko življenja. Uganil sem njeno nezgodovano boleat."

"Menite tretjo sestro?" sem se prikrito smehljaj. "Tretjo sestro?" "Menite sebe?"

Tedaj je stopila k mizi in vzela iz predala skrinjico. Od modrih zaves je dihal v sobo mrak. Vsaka kretanja je bila kot odlični zvok, ki se je upesnil v obliko. Gospa je za hip obstala in se okrenila k oknu.

Bal sem se predramtiti velično te spokojnosti, v katero je dihanje grozilo kot bliskavica v daljavi. Nenadoma je bela roka vtrepetala in položila na arabsko vezeno na mizici šop pisem.

"Kako ste rekli? Beg v samotno, beg v radost. In jaz?" "In vi?"

Razumel sem vso odgovornost tega trenutka. Ali ona se je obala mojega odgovora in je odvrnila: "In jaz? Ha, ha, mari vas nisem prepoznala. Jaz sem vam v zameh, vsem, vsem... O, nočete razumeti, prezir je vaš odgovor, hinavščina je vaša tolažba. Toda, ne potrebujem tolažbe!"

"Tolažba? V resnici he razume." Okrenil sem se k odhodu. Tedaj je bela roka segla k elektrificirani metulju, da je dvakrat posvonilo. V sobo je stopila sluhinja. Pet minut kasneje je sem arebal iz čaše čaja pod zelenim svitom elektrificirane tulpe.

In gospa se je spustila v rezek smeh: "No, ali naj vam kar brez ovinkov povem: pesniki ste ob nemi podobni mrtvih deklet. Jaz, jaz pa se vam ne zdim vredna upesnitve?"

Tedaj me je arehal kot stud. V enem samem hipu, v eni besedi, v eni kretanju sem doživel usodno spoznanje: "ali nisem vredna upesnitve?"

O, smešna laž tihih mrakov, vonjavih modrih sob, pritajenih izpovedovanj...

"Značaj Sloveta, ki se najbolj jasno izraža v njegovem obnašanju, v njegovem družabnem življenju, je kajpada ena izmed njegovih glavnih karakteristik, ki se jo da najbolje spremiti potom okolice, vzgoje, vzglada in tradicije."

Glede Američanov kot celote misli profesor Jennings, da je večja mera razločnosti med posamezniki posledica podedovanosti, kakor pa posledica okolice in vzgoje, pristava pa, da se zadnje čase vedno bolj opaša, da ima šola šimdalje večji vpliv na karakteristike Američanov.

LAKOMNI REŠNI POSESTNIKI POVZROČAJO PRENAPOLENJE STANOVANJ. St. Louis, Mo. — Zdravstveni komisar Starkloff izjavlja, da je visoka stanovanjska najemnina povzročila, da po več družin stanuje v enem stanovanju. Stanovanjske razmere so take, da ogrožajo zdravje mestnega prebivalstva.

DELAVSTVO SERBI ZA VZGOJO SVOJIH VODITELJEV. Cleveland, O. — Tukajanja delavaca strokovna organizacija elektricarjev je sklenila, da odpolje dva svoja člana v Brookwood na delavako učilišče.

All želi znati pravilno pisati in štiti angleško? Nareči si "Slovensko-angliško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

AMERIŠKI SLOVENCII—izvrstna krasna knjiga, obsegu 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00

Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00

Zakon Biogenezije—tolmač naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50

Zajedatelj—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00

Zaplanik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...\$0c

KNJIGE KNJIZEVNE MATICE SE DOBE pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosedaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Siter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Anton Jankovič, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio. Anton Bokal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio. John Krizmančić, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio. Andrew Vidrih, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa. John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich. Frank Stular, 13706 St. Aubin, Detroit, Mich. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo. Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

All pa pišite ponje na: KNJIZEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J. SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA